

# ***Przedmiotowy system oceniania z historii w Zespole Szkół im. gen. Józefa Kustronia w Lubaczowie***

## **I. Zasady ogólne**

Na ocenę śródroczną i roczną w szkole średniej składają się minimum dwie oceny ustne i minimum jeden sprawdzian pisemny. W przypadku jednej godziny przedmiotu tygodniowo uczeń może otrzymać jedną ocenę z odpowiedzi ustnej oraz jedną ze sprawdzianu pisemnego.

Uczeń jest zobowiązany do noszenia podręcznika (może być jeden na ławkę), zeszytu i ewentualnie zeszytu ćwiczeń. Brak wyżej wymienionych oznacza nieprzygotowanie do zajęć.

Uczeń ma prawo do zgłoszenia przed lekcją nieprzygotowania na zasadach ujętych w Statucie Szkoły i w formie uzgodnionej z nauczycielem. Nieprzygotowanie obejmuje: zwolnienie z odpowiedzi, pisanie kartkówki, brak zadania domowego, brak zeszytu i podręcznika.

Nieprzygotowania nie można zgłaszać w dniu zapowiedzianej pracy pisemnej czy kartkówki, a także w ostatnim tygodniu przed terminem wystawienia ocen.

Podstawą wystawienia oceny semestralnej są oceny częściowe otrzymane przez ucznia w ciągu całego półrocza. Ocena roczna jest wypadkową ocen za dwa semestry.

Uczeń ma prawo odwołania się od proponowanej oceny semestralnej lub rocznej. Tryb odwołania znajduje się w Wewnątrzszkolnym Systemie Oceniania.

Uczniowie otrzymują oceny za:

- sprawdziany lub testy z działów programowych
- kartkówki (min. 10 minut) zawierające materiał z trzech ostatnich lekcji
- odpowiedź ustna
- aktywność i pracę na lekcji
- zadania domowe
- referaty
- ćwiczenia przedmiotowe (praca tekstem źródłowym, itp.)
- pracę z mapą
- prace w kole historycznym
- zeszyt przedmiotowy
- zadania dodatkowe w tym m.in.: udział w konkursach i olimpiadach

Przy ustalaniu oceny semestralnej i rocznej nauczyciel bierze pod uwagę stopnie ucznia według następującej kolejności:

- a) sprawdziany,
- b) odpowiedzi ustne i kartkówki
- c) referaty
- d) prace domowe, aktywność na lekcjach i zadania dodatkowe

1. Sprawdziany pisemne obejmują kończący się dział i mogą być przeprowadzone w formie testu, pracy pisemnej lub analizy tekstu źródłowego. Sprawdziany i testy są zapowiadane i omówione co najmniej tydzień wcześniej. Są one obowiązkowe. Osoby, które nie były w danym dniu mają obowiązek zdać ten materiał w terminie wyznaczonym przez nauczyciela. W przypadku dłuższej usprawiedliwionej nieobecności termin zostanie ustalony w porozumieniu z nauczycielem. Natomiast w przypadku nieusprawiedliwionej nieobecności na zapowiedzianym sprawdzianie uczeń otrzymuje ocenę niedostateczną.

Uczeń ma prawo jeden raz, w ciągu dwóch tygodni od otrzymania ocenionych sprawdzianów do poprawy uzyskanej oceny.

Nie zgłoszenie się na poprawę bez usprawiedliwienia jest równoznaczne z uzyskaniem oceny niedostatecznej lub traktowane będzie jako rezygnacja z prawa do poprawy.

W przypadku stwierdzenia niesamodzielności pracy podczas sprawdzianu pisemnego nauczyciel odbiera pracę uczniowi i stawia ocenę niedostateczną. Ocena ta nie podlega poprawie.

W przypadku nieobecności nauczyciela w dniu zapowiedzianego sprawdzianu, zostaje on przesunięty na kolejną lekcję.

Sprawdziany są punktowane. Punkty są przeliczane na oceny według poniższego schematu:

0– 30 % - ocena niedostateczna

31 – 50 % - ocena dopuszczająca

51 – 75 % - ocena dostateczna

76 – 90 % - ocena dobra

91 – 100 % – ocena bardzo dobra

Wysokość oceny uzależniona jest także od poprawności językowej oraz estetyki pracy.

2. Kartkówka nie musi być zapowiedziana. Ze względu na ograniczony czas (10-15 min) podstawą oceny jest wartość merytoryczna (poziom językowy odgrywa rolę drugorzędą). Poziom oceny ustala się proporcjonalnie do liczby pytań. Wysokość oceny uzależniona jest także od estetyki pracy. W przypadku stwierdzenia niesamodzielności pracy podczas kartkówki nauczyciel odbiera pracę uczniowi i stawia ocenę niedostateczną. Oceny z kartkówek nie podlegają poprawie.

3. Uczeń może być bez zapowiedzi wezwany do odpowiedzi obejmującej trzy ostatnie lekcje. Ocenie podlega precyzja i jasność wypowiedzi (w odpowiedzi ucznia widoczny jest plan), poprawność językowa i merytoryczna (w tym umiejętność wnioskowania, uogólniania, uzasadniania, analizowania tematu czy zadania, zawartość rzeczowa, formułowanie spostrzeżeń, wyrażania sądów, trafność doboru metod rozwiązania danego zagadnienia).

4. Ocenę za aktywność na lekcji otrzymuje uczeń, który wzbogaca lekcję o cenne informacje uzupełniające, bierze udział w dyskusji. Czynnie uczestniczy w pracy grupowej. Bierność ucznia, nieuczestniczenie w pracy grupy, ignorowanie poleceń oznacza ocenę niedostateczną.

5. Praca domowa najczęściej wykonywana jest w zeszycie przedmiotowym. Jednak dopuszcza się także inne formy (np. dłuższe wypracowania na kartce formatu A4). Na ocenę ma wpływ zawartość merytoryczna i staranność wykonania. Brak pracy domowej lub jej odpisanie oznacza ocenę niedostateczną. Ocena z pracy domowej nie podlega poprawie.

Wszystkie zadania dodatkowe oddane przez uczniów oceniane będą wg zasad ustalonych przez nauczyciela.

6. Referat jest indywidualną pracą domową, wykonywaną na kartce formatu A4. Na ocenę wyższą niż dobry – uczeń wygłasza referat z pamięci i jednocześnie dobrze orientuje się w omawianych zagadnieniach. Referat musi być dobrze obudowany merytorycznie (zawierać ilustracje, podawać bibliografię itp.). Oddanie do oceny prac nie napisanych samodzielnie równa się ocenie niedostatecznej. Ocena z referatu nie podlega poprawie

7. Ocena umiejętności analizy tekstu źródłowego obejmuje:

- stopień ogólnego rozumienia tekstu
- umiejętność interpretacji informacji zawartych w tekście
- udzielenia odpowiedzi na postawione do tekstu pytania
- samodzielne formułowanie pytań do tekstu
- wyjaśniania pojęć znajdujących się w tekście
- wnioskowania na podstawie wiadomości z tekstu
- łączenia wiadomości pozazródłowych z informacjami z tekstu
- dokonania krytycznej oceny źródła pod względem jego przydatności i wiarygodności
- określenie rodzaj źródła.

<i>Ocena</i>	<i>kryteria</i>
<i>niedostateczny</i>	Uczeń niespełnia wymagań oceny dopuszczającej
<i>dopuszczający</i>	Uczeń korzystając z pomocy nauczyciela na podstawie krótkiego tekstu potrafi opowiedzieć jego treść, odnieść treść do epoki, w której tekst powstał i określić rodzaj źródła
<i>dostateczny</i>	Uczeń korzystając z pomocy nauczyciela na podstawie krótkiego tekstu potrafi dokonać ogólnej analizy tekstu w oparciu o podane pytania; konstruować własne pytania; dokonać korelacji wiadomości z tekstu i wiadomości z podręcznika; określić rodzaj źródła
<i>dobry</i>	Uczeń korzystając z tekstu potrafi z pomocą nauczyciela dokonać analizy źródła oraz przedstawić własne pytania do tekstu; odnieść wiadomości z tekstu do znanej sobie faktografii; dokonać ogólnej krytyki źródła
<i>bardzo dobry</i>	Uczeń korzystając ze wskazówek nauczyciela potrafi dokonać analizy tekstu źródłowego tzn. przedstawić własne pytania do tekstu; na pdst. własnych wniosków określić konsekwencje przedstawionych zjawisk, odnieść wiadomości z tekstu do znanej sobie faktografii oraz dokonać całkowitej krytyki źródła.
<i>celujący</i>	Uczeń potrafi dokonać analizy tekstu źródłowego oraz przedstawić własne pytania do tekstu. Na podstawie własnych wniosków potrafi określić konsekwencje przedstawionych zjawisk. Odnosi wiadomości

	z tekstu do znanej sobie faktografii. Dokonuje całkowitej krytyki źródła.
--	---

8. Ocena umiejętności posługiwania się mapą obejmuje:

- znajomość kierunków geograficznych
- umiejętność czytania legendy
- zakres orientacji przestrzennej
- stopień wykorzystania mapy jako ilustracji odpowiedzi
- znajomość podstaw etnografii
- umiejętność łączenia wiadomości geograficznych z historycznymi
- znajomość i umiejętność sprawnego posługiwania się mapą fizyczną, polityczną i konturową.

<i>Ocena</i>	<i>kryteria</i>
<i>niedostateczny</i>	Uczeń nie spełnia wymagań oceny dopuszczającej
<i>dopuszczający</i>	Uczeń, potrafi na wskazanym przez nauczyciela obszarze znaleźć państwa, miejsca bitew i traktatów pokojowych.
<i>dostateczny</i>	Uczeń z pomocą nauczyciela potrafi wskazać na mapie historycznej państwa, miejsca bitew i traktatów pokojowych.
<i>dobry</i>	Uczeń, potrafi w sposób samodzielny i sprawny posługiwać się każdym rodzajem mapy dopasowanym do danego problemu.
<i>bardzo dobry</i>	Uczeń w sposób samodzielny i sprawny posługuje się każdym rodzajem mapy, o ile jest on dopasowany do danego okresu historycznego.
<i>celujący</i>	Uczeń w sposób samodzielny i sprawny posługuje się każdym rodzajem mapy niezależnie od stanu jej przydatności do danego zagadnienia lub okresu historycznego.

9. Zeszyty mają służyć uczniom jako ich własna pomoc przy uczeniu się treści przerabianych na lekcji. Zeszyt powinien być prowadzony systematycznie. Uczeń, w przypadku nieobecności w szkole powinien zeszyt uzupełnić. Zeszyt oceniany jest przy odpowiedzi ustnej pod kątem wykonywanych zadań, estetyki, poprawności ortograficznej i gramatycznej. Ocena za zeszyt ma na celu premiowanie pracy własnej ucznia. Ocena za zeszyt nie podlega poprawie

8. Za udział i osiąganie sukcesów w konkursach i olimpiadach a także aktywną pracę w kole historycznym uczeń może otrzymać ocenę bardzo dobrą lub celującą

## II. ZASADY WGLĄDU UCZNIÓW I RODZICÓW W OCENY:

- oceny są zapisywane w dzienniku lekcyjnym
- oceny opatrzone są legendą, z której wynika za co dana ocena jest wstawiona
- uczeń i rodzice w każdej chwili mają prawo wglądu do ocen i prawo do informacji na jej temat,
- prace klasowe, sprawdziany, kartkówki i inne prace pisemne przechowuje nauczyciel przez okres danego roku szkolnego /dopuszcza się archiwizowanie w postaci

elektronicznej/. Ma do nich wgląd uczeń oraz jego rodzice w obecności nauczyciela. Nie przewiduje się ich kopiowania, ani wypożyczenia

- oceny za odpowiedź ustną nauczyciel wpisuje do zeszytu przedmiotowego
- informacje o ocenie ze sprawdzianu powinny być przekazane w ciągu tygodnia od jego przeprowadzenia, a z kartkówek i referatów na następnej lekcji.

### III. OGÓLNE KRYTERIA OCENIANIA

**Celujący** – Uczeń spełnia wymagania na ocenę bdb, a ponadto wiedza historyczna i umiejętności ucznia wykraczają poza program nauczania, co potwierdza się m.in. osiągnięciem sukcesów w konkursach i olimpiadach.

**Bardzo dobry** – Uczeń opanował materiał podstawy programowej. Samodzielnie zbiera, interpretuje, przetwarza i przechowuje różne typy informacji przydatne do rekonstrukcji, opisu i oceny przeszłości. Samodzielnie wzbogaca zeszyt przedmiotowy (notatka z przeczytanej książki, artykułu, filmu, audycji radiowej lub telewizyjnej). Potrafi przedstawić wybrany problem historyczny z uwzględnieniem zasad naukowego badania przeszłości (daty, fakty, związki przyczynowo-skutkowe, nazwy geograficzne, nazwiska postaci historycznych), posługuje się fachowym słownictwem historycznym. Dokonuje krytycznej analizy różnych interpretacji wydarzeń i procesów historycznych. Bardzo dobrze orientuje się na każdym rodzaju mapy, właściwie i samodzielnie interpretuje teksty źródłowe. W odpowiedzi ucznia widoczny jest plan, cechuje ją bardzo dobry poziom językowy. Uczeń bierze aktywny udział w pracy lekcyjnej. Bierze udział w konkursach i olimpiadach

**Dobry** – Uczeń posiada drobne luki w opanowaniu podstawy programowej. W sposób prawidłowy dokonuje interpretacji informacji przydatnych do rekonstrukcji, opisu i oceny przeszłości. Poprawnie przedstawia wybrane problemy historyczne z częściowym uwzględnieniem zasad naukowego badania przeszłości. Dokonuje krytycznej analizy różnych interpretacji wydarzeń i procesów historycznych, zachowując prawidłowy zakres rzeczowy, chronologiczny i terytorialny. Dokonuje właściwej hierarchizacji i poprawnie przedstawia związki przyczynowo-skutkowe. Prawidłowo analizuje mapy, teksty źródłowe, tabele, wykresy. Posługuje się poprawnym stylem językowym, używając poprawnej terminologii historycznej. Dopuszczalne są drobne usterki rzeczowe, chronologiczne i w zakresie nazw własnych.

**Dostateczny** – Uczeń opanował materiał podstawy programowej na przeciętnym poziomie ze znacznymi lukami. W ograniczonym zakresie posługuje się chronologią, nazwami rzeczowymi i terytorialnymi. Przedstawia wybrane fakty historyczne bez ich wystarczającej hierarchizacji. Schematycznie przedstawia nieliczne związki przyczynowo-skutkowe. Błędnie stosuje i interpretuje pojęcia, oceny zjawisk (niesamodzielnie, odtwórczo, z brakiem uzasadnienia i własnej oceny). Potrafi dokonać częściowej analizy tekstu źródłowego. Popołnia błędy językowe i stylistyczne. Zagadnienia programowe rozwiązuje z pomocą nauczyciela i uczniów. Sporadycznie jest aktywny na lekcji

**Dopuszczający** – Uczeń nie opanował materiału podstawy programowej w stopniu dostatecznym. Ma poważne luki i braki. W ograniczonym i podstawowym zakresie przedstawia proces historyczny (z pominięciem wielu zasadniczych faktów i wieloma błędami rzeczowymi). Popelnia liczne błędy w rozumieniu i stosowaniu pojęć. Brak własnych wniosków i niepełna analiza tekstów źródłowych, bardzo słaba orientacja na mapie. Wypowiedzi chaotyczne, liczne błędy językowe. Uczeń jest bierny na lekcji.

**Niedostateczny** – Uczeń jest daleki od spełnienia wymagań stawianych przez materiał podstawy programowej i program nauczania. Notorycznie nie przygotowuje się do lekcji; nie rozumie i nie umie wykonać prostych zadań nawet przy pomocy nauczyciela. Udziela wypowiedzi nie na temat lub takich, które nie zawierają podstawowych wiadomości programowych. Charakteryzuje go brak systematyczności i chęci do nauki oraz bierność na lekcji. Rezygnuje z odpowiedzi.

***Uczeń, który opuścił ponad 50 % zajęć może być nieklasyfikowany***

#### IV. WYMAGANIA NA POSZCZEGÓLNE OCENY

<i>Dział</i>	<i>Zakres</i>	<i>Kryteria oceny</i>
<b>STROŻYTNÓŚĆ I ŚREDNIOWIECZE</b>	<b>Klasa I</b>	<p><b>NIEDOSTATECZNY</b>            Uczeń nie spełnia wymagań oceny dopuszczającej</p>
		<p><b>DOPUSZCZAJĄCY</b>            Uczeń zna fakty wyznaczające cezury epok historycznych. Potrafi wymienić ich nazwy. Rozróżnia podstawowe pojęcia i posługuje się nimi w ograniczonym zakresie charakteryzując warunki i czynniki powodujące organizację pierwszych cywilizacji, ustrój polityczny i społeczny, system gospodarczy czy najważniejsze zagadnienia religijne epoki. Opisuje podziały wyznaniowe w średniowiecznej Europie.            Potrafi wymienić najważniejsze postacie historyczne, w tym związane z historią Polski. Wskazuje głównych przedstawicieli kultury starożytnej i średniowiecznej. Potrafi wymienić najważniejsze osiągnięcia tej kultury. Szereguje chronologicznie znane sobie wydarzenia, umieszczając w czasie i przestrzeni najważniejsze fakty związane z dziejami powszechnymi i historią Polski. Potrafi lokalizować wydarzenia na osi czasu oraz określić wiek tego wydarzenia. Potrafi wyjaśnić pojęcie źródło historyczne i dokonać najbardziej prostej klasyfikacji źródeł /np. pisane-niepisane, materialne-niematerialne, itp./. Wskazuje, chociaż jedno źródło do poznania dziejów starożytności i średniowiecza.            Posiada ogólną orientację w zakresie charakteru wierzeń ludów starożytnych. Podaje główne zasady religii możeszowej, islamu i chrześcijaństwa.</p>
		<p><b>DOSTATECZNY</b>            Uczeń spełnia wymagania na ocenę dopuszczającą a ponadto zna różne formy organizacji społeczeństwa, funkcje państwa oraz typy ustrojów politycznych /np. monarchia despotyczna, demokracja, tyrania, oligarchia, republika, cesarstwo, monarchia patrymonialna i stanowa itp./. Poprawnie stosuje najważniejsze pojęcia i wymienia postacie związane z omawianym tematem. Potrafi posługiwać się mapą historyczną. Potrafi pobieżnie scharakteryzować gospodarkę starożytności i średniowiecza. Charakteryzuje religie starożytne wskazując związki między nimi oraz ich wpływ na życie społeczeństw starożytnych. Dostrzega rolę chrześcijaństwa w tworzeniu tożsamości europejskiej. Wymienia pierwsze miasta i największe imperia starożytności Określa cechy charakterystyczne kręgów cywilizacji starożytnych i średniowiecznych. Ogólnie orientuje się w relacjach międzypaństwowych omawianego okresu. Omawia przyczyny i konsekwencje konfliktów zbrojnych. Wskazuje na mapie miejsca najważniejszych bitew. Wymienia najważniejsze zabytki z różnych okresów rozwoju sztuki. Rozróżnia porządki architektoniczne.            Potrafi posługiwać się słownikiem i encyklopedią.</p>
<p><b>DOBRY</b>            Uczeń spełnia wymagania na ocenę dostateczną a ponadto charakteryzuje formy gospodarowania na poszczególnych etapach rozwoju historycznego. Opisuje warunki naturalne powstawania cywilizacji na Dalekim i Bliskim Wschodzie. Omawia różne formy organizacji społeczeństwa, funkcje państwa oraz typy ustrojów politycznych i wymienia etapy ich przemian. Określa rolę chrześcijaństwa w tworzeniu tożsamości europejskiej. Wskazuje relacje pomiędzy poszczególnymi kręgami cywilizacyjnymi starożytności i średniowiecza. Przedstawia genezę państwa polskiego, jego</p>		

		<p>rodowód terytorialny i przemiany ustrojowe w średniowieczu. Poprawnie stosuje pojęcia związane z omawianym tematem. Zna i rozumie związki przyczynowo skutkowe zachodzące między wydarzeniami. Wymienia główne postacie związane z tematem zajęć. Omawiane problemy ilustruje na mapie. Potrafi przyporządkować budowlę prezentowane na ilustracji do danego kręgu kulturowego, stylu, epoki. Uczeń samodzielnie rozwiązuje typowe zadania teoretyczne i praktyczne oraz niektóre o podwyższonej skali trudności. Potrafi korzystać ze źródła pisanego oraz ikonograficznego i jest aktywny w trakcie zajęć. Samodzielnie potrafi zredagować poprawną w zakresie treści i formy notatkę.</p> <p><b>BARDZO DOBRY</b></p> <p>Uczeń spełnia wymagania na ocenę bardzo dobrą a ponadto określa wpływ czynników naturalnych gospodarczych i społeczno – politycznych na kształtowanie cywilizacji. Wskazuje osiągnięcia cywilizacji starożytnych w dziedzinie gospodarki, nauki, sztuki, techniki, ustroju i religii oraz wskazuje ich wpływ na współczesność. Ocenia i wyciąga wnioski, wskazując różnice i podobieństwa w religiach starożytności. Odkrywa związki między judaizmem a chrześcijaństwem. Wskazuje czynniki jednoczące i integrujące, różniące i dezintegrujące Europę. Charakteryzuje jedność i różnorodność kultury średniowiecznej Europy. Opisuje przemiany ustroju politycznego średniowiecznej Europy i wskazuje charakterystyczne dla tego okresu instytucje polityczne. Charakteryzuje ewolucję struktury społeczeństw średniowiecznej Europy. Umieszcza powstanie i rozwój Polski w wiekach średnich na tle europejskim. Potrafi wskazać i ocenić związki między wydarzeniami historycznymi i współczesnymi. Wskazuje na związki między wydarzeniami zachodzącymi w Polsce, Europie i Świecie. Ocenia postawy wybitnych jednostek i ich rolę w państwie lub wydarzeniach międzynarodowych. Potrafi prezentować własne poglądy.</p> <p><b>CELUJĄCY</b></p> <p>Uczeń spełnia wymagania na ocenę bdb a ponadto wykazuje się znajomością faktów związanych z tematem i wykraczających poza realizowany program nauczania. Wyraża samodzielny, krytyczny stosunek do określonych zagadnień historycznych, potrafi udowodnić swoje zdanie używając odpowiedniej argumentacji, będącej efektem samodzielnie zdobytej wiedzy. Wykorzystuje wiedzę zdobytą z innych przedmiotów /wiedza o społeczeństwie, język polski, wiedza o kulturze, geografia/.</p>
Epoka nowożytna	Klasa II	<p><b>NIEDOSTATECZNY</b></p> <p>Uczeń nie spełnia wymagań oceny dopuszczającej</p> <p><b>DOPUSZCZAJĄCY</b></p> <p>Wymienia najważniejsze państwa epoki nowożytnej oraz ramy chronologiczne epoki. Rozróżnia podstawowe pojęcia i posługuje się nimi w ograniczonym zakresie charakteryzując system gospodarczy, ustrój polityczny i społeczny, czy najważniejsze zagadnienia religijne epoki. Opisuje podziały wyznaniowe w nowożytnej Europie, wskazując podłoże ruchów reformacyjnych najważniejsze odłamy reformacyjne. Określa zasady wyznań chrześcijańskich. Lokalizuje w czasie i przestrzeni najważniejsze wydarzenia polityczne, społeczne i religijne Europy i Polski w omawianym okresie. Potrafi wymienić polskich władców i kluczowe postaci historyczne, w tym związane z historią Polski. Wymienia najważniejszych przedstawicieli kultury epoki nowożytnej</p>



		<p>/renesansu, baroku, oświecenia, klasycyzmu, romantyzmu i przełomu XIX i XX w./ Wymienia największe zabytki. Zna kierunek przemian społecznych, które dokonywały się XIX wieku i potrafi podać ich przykład.</p> <p>Wymienia główne konflikty międzynarodowe epoki nowożytnej w Europie i na świecie charakteryzując ich elementarne przyczyny oraz następstwa.</p> <p>Szereguje chronologicznie znane sobie wydarzenia, umieszczając w czasie i przestrzeni najważniejsze fakty związane z dziejami powszechnymi i historią Polski. Potrafi lokalizować wydarzenia na osi czasu oraz określić wiek tego wydarzenia. Wskazuje, chociaż kilka źródeł do poznania dziejów epoki nowożytnej.</p>
Epoka nowożytna	Klasa II	<p><b>DOSTATECZNY</b></p> <p>Uczeń spełnia wymagania na ocenę dopuszczającą a ponadto zna różne formy organizacji społeczeństwa, funkcje państwa oraz typy ustrojów politycznych /np. monarchia absolutna, demokracja szlachecka, parlament, monarchia konstytucyjna, republika, emancypacja itp./. Poprawnie stosuje najważniejsze pojęcia i wymienia postacie związane z omawianym tematem. Potrafi posługiwać się mapą historyczną.</p> <p>Określa i różnicuje przyczyny, przebieg i skutki odkryć geograficznych. Opisuje cywilizacje prekolumbijskie w Ameryce. Wymienia etapy ekspansji europejskiej i określa jej skutki.</p> <p>Potrafi pobieżnie scharakteryzować gospodarkę epoki nowożytnej / system cechowy - system nakładczy, manufaktura, kompania handlowa, maszyna parowa, fabryka, industrializacja, itp./. Charakteryzuje przyczyny i skutki rewolucji przemysłowej. Wskazuje przyczyny, przebieg i skutki reformacji oraz kontrreformacji.</p> <p>Wymienia koncepcje nowożytnego państwa oraz identyfikuje pojęcia dla ustrojów politycznych w XIX wieku.</p> <p>Potrafi wskazać czynniki polityczne, gospodarcze i kulturowe wzrostu potęgi państwa polskiego w XV i XVI w. Charakteryzuje próby reform Rzeczypospolitej w XVII i XVIII wieku oraz określa ich skutki. Omawia politykę zaborców wobec Polaków oraz postawy Polaków wobec zaborcy wymieniając konkretne przejawy działalności /powstania zbrojne, lojalizm, praca organiczna/ i postacie związane z tematem zajęć.</p> <p>Dostrzega problemy społeczne i gospodarcze świata w XIX w. Ogólnie orientuje się w relacjach międzypaństwowych omawianego okresu. Omawia przyczyny i konsekwencje konfliktów zbrojnych. Wskazuje na mapie miejsca najważniejszych bitew. Wymienia główne ośrodki kultury oraz najważniejsze zabytki z różnych okresów rozwoju sztuki /np. humanizm, renesans, barok, klasycyzm, romantyzm, realizm, impresjonizm, secesja, itp./. Rozróżnia porządki architektoniczne.</p> <p>Potrafi posługiwać się słownikiem i encyklopedią.</p> <p><b>DOBRY</b></p> <p>Uczeń spełnia wymagania na ocenę dostateczną a ponadto charakteryzuje formy gospodarowania na poszczególnych etapach rozwoju historycznego. Omawia różne formy organizacji społeczeństwa, funkcje państwa oraz typy ustrojów politycznych i wymienia etapy ich przemian. Charakteryzuje przyczyny i skutki zmian politycznych i terytorialnych Europy i świata w XVI, XVII, XVIII, XIX i XX wieku – w tym dalekosiężne. Wskazuje różne formy organizacji politycznej społeczeństwa polskiego w okresie rozbiorów. Zna i rozumie związki przyczynowo skutkowe zachodzące między wydarzeniami. Potrafi scharakteryzować główne idee w sztuce, polityce i</p>

		<p>religii epoki nowożytnej. Wymienia główne postacie związane z tematem zajęć. Charakteryzuje przemiany kulturowe i obyczajowe epoki przemysłowej. Omawiane problemy ilustruje na mapie. W opisywaniu wydarzeń poprawnie posługuje się pojęciami z zakresu dziejów politycznych, religijnych, gospodarczych, społecznych. Potrafi przyporządkować budowie prezentowane na ilustracji do danego stylu, epoki. Zna działania najważniejszych postaci epoki. Uczeń samodzielnie rozwiązuje typowe zadania teoretyczne i praktyczne oraz niektóre o podwyższonej skali trudności. Potrafi korzystać ze źródła pisanego oraz ikonograficznego dotyczącego omawianego okresu i jest aktywny w trakcie zajęć. Samodzielnie potrafi zredagować poprawną w zakresie treści i formy notatkę.</p>
<b>Epoka nowożytna</b>	<b>Klasa II</b>	<p><b><i>BARDZO DOBRY</i></b></p> <p>Uczeń spełnia wymagania na ocenę bardzo dobrą a ponadto charakteryzuje przemiany polityczne, gospodarcze, społeczne, kulturowe, religijne i ideowe w okresie nowożytnym. Charakteryzuje dorobek cywilizacyjny ludów Ameryki prekolumbijskiej. Określa i różnicuje przyczyny, przebieg i skutki odkryć geograficznych i kolonizacji. Wskazuje skutki polityczne, gospodarcze, społeczne i kulturowe podziałów wyznaniowych w Europie. Opisuje przemiany ustroju politycznego nowożytnej Europy i świata wskazując charakterystyczne dla tego okresu instytucje polityczne. Opisuje genezę i funkcjonowanie nowożytnych państw i społeczeństw. Charakteryzuje ewolucję struktury społeczeństw nowożytnej Europy /np. klasa średnia, fabrykanci, robotnicy itp./. Wymienia i charakteryzuje nowe ideologie oraz ruchy polityczne na świecie i na ziemiach polskich. Charakteryzuje ogólne tendencje rozwoju państw europejskich w okresie nowożytnym. Wymienia najważniejsze dynastie panujące i przyporządkowuje je do konkretnych monarchii. Potrafi wymienić polskich władców i kluczowe postaci historii powszechnej związane z dziejami Polski. Dokonuje oceny rewolucji przemysłowej, rozróżniając jej wpływ na poszczególne dziedziny życia – politykę, życie codzienne, kulturę. Swobodnie posługuje się mapą historyczną. Samodzielnie analizuje różne typy źródeł historycznych z epoki. Rozumie ciągłość procesu historycznego i trafnie opisuje związki przyczynowo-skutkowe. Charakteryzuje uwarunkowania geopolityczne wpływające na dzieje Polski w omawianym okresie. Określa specyfikę ustrojową Rzeczypospolitej Obojga Narodów. Opisuje proces demokratyzacji Europy w ujęciu dynamicznym. Charakteryzuje rolę kultury polskiej w utrzymaniu tożsamości narodowej w czasach rozbiorowych i wskazuje powiązania kultury polskiej z europejską. Opisuje międzynarodowe uwarunkowania sprawy polskiej i powstań narodowych. Potrafi wskazać i ocenić związki między wydarzeniami historycznymi i współczesnymi. Wskazuje na związki między wydarzeniami zachodzącymi w Polsce, Europie i Świecie. Ocenia postawy wybitnych jednostek i ich rolę w państwie lub wydarzeniach międzynarodowych. Potrafi prezentować własne poglądy.</p> <p><b><i>CELUJĄCY</i></b></p> <p>Uczeń spełnia wymagania na ocenę bdb a ponadto wykazuje się znajomością faktów związanych z tematem i wykraczających poza realizowany program nauczania. Wyraża samodzielny, krytyczny stosunek do określonych zagadnień historycznych, potrafi udowodnić swoje zdanie używając odpowiedniej argumentacji, będącej efektem samodzielnie</p>

		zdobytej wiedzy. Wykorzystuje wiedzę zdobytą z innych przedmiotów /wiedza o społeczeństwie, język polski, wiedza o kulturze, geografia/.
<b>Dzieje najnowsze</b>	<b>Klasa III</b>	<b>NIEDOSTATECZNY</b> Uczeń nie spełnia wymagań oceny dopuszczającej
		<b>DOPUSZCZAJĄCY</b> Wymienia określa ramy chronologiczne epoki. Rozróżnia podstawowe pojęcia i posługuje się nimi w ograniczonym zakresie charakteryzując systemy gospodarcze, ustroje polityczne i społeczne, czy najważniejsze zagadnienia religijne epoki. Lokalizuje w czasie i przestrzeni najważniejsze wydarzenia polityczne, społeczne i religijne Europy i Polski w omawianym okresie. Potrafi wymienić nazwiska najwybitniejszych polityków i kluczowe postacie historyczne, w tym związane z historią Polski. Wymienia najważniejszych przedstawicieli nauki i sztuki omawianego okresu. Wymienia najważniejsze kierunki sztuki /ekspresjonizm, kubizm, surrealizm, socrealizm itp./ oraz największe zabytki. Zna kierunek przemian politycznych i społecznych, które dokonywały się w XX wieku i potrafi podać ich przykład. Wymienia główne konflikty międzynarodowe epoki w Europie i na świecie charakteryzując ich elementarne przyczyny oraz następstwa. Szereguje chronologicznie znane sobie wydarzenia, umieszczając w czasie i przestrzeni najważniejsze fakty związane z dziejami powszechnymi i historią Polski. Potrafi lokalizować wydarzenia na osi czasu oraz określić wiek tego wydarzenia. Wskazuje, chociaż kilka źródeł do poznania dziejów omawianej epoki..
		<b>DOSTATECZNY</b> Uczeń spełnia wymagania na ocenę dopuszczającą a ponadto zna różne formy organizacji społeczeństwa, funkcje państwa oraz typy ustrojów politycznych /np. demokracja parlamentarna, autorytaryzm, totalitaryzm, faszyzm, stalinizm itp./. Poprawnie stosuje najważniejsze pojęcia i wymienia postacie związane z omawianym tematem. Potrafi posługiwać się mapą historyczną. Wymienia pojedyncze przyczyny oraz skutki polityczne, gospodarcze i społeczne I i II wojny światowej. Omawia sytuację Polski w czasie II wojny światowej. Przedstawia politykę okupantów wobec Polaków oraz postawy Polaków wobec okupantów- wymieniając konkretne przejawy działalności /konspiracja, bierny opór, kolaboracja/ i postacie związane z tematem zajęć. Potrafi podać przyczyny i skutki zmian politycznych i terytorialnych Polski, Europy i świata w XX wieku. Potrafi pobieżnie scharakteryzować gospodarkę omawianej epoki / kryzys gospodarczy, hiperinflacja, COP, gospodarka kolektywna, gospodarka nakazowo-rozdzielcza, gospodarka rynkowa itp./. Charakteryzuje przyczyny i skutki rewolucji informatycznej. Wskazuje przyczyny, przebieg i skutki zimnej wojny. Potrafi przedstawić proces integracji europejskiej w tym drogę Polski do struktur unijnych. Dostrzega problemy społeczne i gospodarcze świata w XX w. Ogólnie orientuje się w relacjach międzypaństwowych omawianego okresu. Omawia przyczyny i konsekwencje konfliktów zbrojnych. Wskazuje na mapie miejsca najważniejszych bitew. Wymienia główne ośrodki kultury oraz rozpoznaje najważniejsze zabytki z różnych okresów rozwoju sztuki / ekspresjonizm, kubizm, surrealizm, socrealizm itp./. Potrafi posługiwać się słownikiem i encyklopedią.

**DOBRY**

Uczeń spełnia wymagania na ocenę dostateczną a ponadto charakteryzuje formy gospodarowania na poszczególnych etapach rozwoju historycznego. Omawia różne formy organizacji społeczeństwa, funkcje państwa oraz typy ustrojów politycznych i wymienia etapy ich przemian. Charakteryzuje przyczyny i skutki zmian politycznych i terytorialnych Polski, Europy i świata w XX wieku. Analizuje przemiany w systemie demokracji polskiej w dwudziestolecie międzywojennym i po 1989 roku Wskazuje różne formy organizacji politycznej społeczeństwa polskiego w okresie międzywojennym i po II wojnie światowej. Zna i rozumie związki przyczynowo skutkowe zachodzące między wydarzeniami. Potrafi scharakteryzować główne idee w sztuce, polityce i religii omawianej epoki. Wymienia główne postacie związane z tematem zajęć. Charakteryzuje przemiany kulturowe i obyczajowe epoki. Omawiane problemy ilustruje na mapie. W opisywaniu wydarzeń poprawnie posługuje się pojęciami z zakresu dziejów politycznych, religijnych, gospodarczych, społecznych. Charakteryzuje genezę i charakter I i II wojny światowej Potrafi przyporządkować dzieła sztuki prezentowane na ilustracji do danego stylu. Zna działania najważniejszych postaci epoki. Uczeń samodzielnie rozwiązuje typowe zadania teoretyczne i praktyczne oraz niektóre o podwyższonej skali trudności. Potrafi korzystać ze źródła pisanego oraz ikonograficznego dotyczącego omawianego okresu i jest aktywny w trakcie zajęć. Samodzielnie potrafi zredagować poprawną w zakresie treści i formy notatkę.

**BARDZO DOBRY**

Uczeń spełnia wymagania na ocenę bardzo dobrą a ponadto charakteryzuje przemiany polityczne, gospodarcze, społeczne, kulturowe, religijne i ideowe omawianego okresu.

Opisuje przemiany ustroju politycznego Europy i świata wskazując charakterystyczne dla tego okresu instytucje polityczne.

Wymienia i charakteryzuje nowe ideologie /np. faszyzm, stalinizm itp./ oraz ruchy polityczne na świecie i na ziemiach polskich. Charakteryzuje ogólne tendencje rozwoju państw w okresie najnowszym. Wymienia najważniejszych polityków przyporządkowuje je do konkretnych państw.

Wskazuje osiągnięcia kultury XX wieku w poszczególnych jej dziedzinach. Charakteryzuje przemiany w Kościele katolickim w XX wieku.

Swobodnie posługuje się mapą historyczną. Samodzielnie analizuje różne typy źródeł historycznych z epoki. Rozumie ciągłość procesu historycznego i trafnie opisuje związki przyczynowo-skutkowe. Charakteryzuje uwarunkowania geopolityczne wpływające na dzieje Polski w omawianym okresie.

Analizuje przyczyny oraz skutki polityczne, gospodarcze i społeczne I i II wojny światowej. Charakteryzuje genezę i mechanizm działania systemów totalitarnych. Przedstawia główne konflikty międzynarodowe w XX wieku - po II wojnie światowej. Charakteryzuje postawy społeczeństwa polskiego wobec władz w okresie PRL. Wymienia najważniejsze osiągnięcia naukowe i techniczne w XX wieku i określa ich skutki dla społeczeństw i państw oraz oddziaływanie na życie codzienne.

Potrafi wskazać i ocenić związki między wydarzeniami historycznymi i współczesnymi. Wskazuje na związki między wydarzeniami zachodzącymi w Polsce, Europie i Świecie. Ocenia postawy wybitnych jednostek i ich rolę

	<p>w państwie lub wydarzeniach międzynarodowych. Potrafi prezentować własne poglądy.</p>
	<p><b>CELUJĄCY</b></p> <p>Uczeń spełnia wymagania na ocenę bdb a ponadto wykazuje się znajomością faktów związanych z tematem i wykraczających poza realizowany program nauczania. Wyraża samodzielny, krytyczny stosunek do określonych zagadnień historycznych, potrafi udowodnić swoje zdanie używając odpowiedniej argumentacji, będącej efektem samodzielnie zdobytej wiedzy. Wykorzystuje wiedzę zdobytą z innych przedmiotów /wiedza o społeczeństwie, język polski, wiedza o kulturze, geografia/.</p>

Oprac. T. Kubrak